

Vidět brusiče skla při práci, to je zajímavá podívaná. Drží broušený předmět, třeba vázu, pevně v rukou a opatrně, přitom však jistě ji přitlačuje k hraně rychle se otáčejícího brusy. Brusný kotouč smí vnikat do skla jen tak daleko, jak mu brusič dovolí. Jeden zářez následuje za druhým, sledován soustředěným pohledem brusiče. Do poslední chvíle však není jisté, zda celá práce nebyla marná. Stačí třeba poslední rýha, kdy malou nepozorností citlivost prstů selže. Všechna námaha dlouhých hodin, všechna zručnost a umění byly marné, broušený kus se musí zahodit.

1. a) V textu se nachází několik slov odvozených od téhož slova základového. Vypište je.

b) Připište k nim další slovo/slova z textu, která mají stejný kořen. Kořen v nich podtrhněte.

c) U slov *brus*, *brusný* a *broušený* proveďte slovtvornou analýzu.

slovo	základové slovo	slovtvorný základ	formant	alternace	slovtvorný způsob	slovtvorný postup	onomaziologická kategorie	slovtvorná kategorie
Brus								
Brusný								
broušený								

2. Najděte další dvojici slov se stejným kořenem.

3. Vypište z textu názvy vlastností pojmenované podstatným jménem.

4. a) Vypište podstatná jména slovesná – názvy dějů a výsledků děje.

b) Proved'te jejich slovotvorný rozbor

slovo	základové slovo	slovotvorný základ	formant	alternace	slovotvorný způsob	slovotvorný postup	onomaziologická kategorie	slovotvorná kategorie

5. Proved'te morfeatický rozbor/rozbor stavby slov

citlivost
zručnost
broušený
nepozornost

6. Všimněte se v textu slova *ryha*. Přečtete si text následující: *Na svém hmatu jsou závislí i umělci, rytci a malíři. Ostrými rydly vyhlubuje rytec opatrně jemné i širší rýhy do měděné nebo ocelové desky.*

Vidíte v textu slova, která by se slovem *ryha* mohla významově souviset? Zkontrolujte si svoje tvrzení podle etymologického slovníku.

7. Která z následujících slov jsou skutečně slovotvorně příbuzná?

rýt, ryjec, boryt, rytina, rydlo, rýč, rytíř, rytmus

8. Všimněte si slovesa *vnikat*. Dokážete v něm určit předponu, kořen a další složky?

(Pozor, bezpředponová varianta se dnes neuzívá. Podle čeho ale poznáte, že sloveso má předponu?)

9. Jsou následující slova tvořena předponami, nebo příponami?

Následovat, přitlačovat, soustředěný, zahodit

10. a) Co mají společného slova: *pevně, opatrně, rychle, jistě*?

b) Kterým dalším slovním druhem může být slovo *jistě*?

11. Určete čas, vid, třídu a vzor následujících sloves. Pozor, ne vždy můžete určit všechny kategorie.

drží

přitlačuje

vnikat

následuje

sledován

selže

12. a) Vypište podstatná jména rodu mužského a přiřad'te je ke vzorům

b) vypište podstatná jména rodu ženského a přiřad'te je ke vzorům.

13. a) Ve větě *Jeden zářez následuje za druhým zářezem.* přepište číslovky číslicí.

b) Které z následujících zápisů jsou chybné?

ve 20. letech minulého století, v 90-ti případech ze sta, mohu vám prodat jen 2. knihy, 12-letá dívka, 6lůžkový pokoj, 5tidenní pobyt

14. Vypište z textu částice

15. Podtrhněte místa, na kterých dochází k asimilaci znělosti nebo k její neutralizaci (ztrátě).

Drží broušený předmět, třeba vázu, pevně v rukou a opatrně, přitom však jistě ji přitlačuje k hraně rychle se otáčejícího brusy. Brusný kotouč smí vnikat do skla jen tak daleko, jak mu brusič dovolí.

16. V textu podtrhněte slova, která nemají vlastní přízvuk.

Opatrně by ho přitlačil k hraně rychle se otáčejícího brusy. Brusný kotouč by měl vnikat do skla tak daleko, jak jsme mu dovolili.